

Nr 72.

Av herrar Rosén och Hellström, angående norrländska
avdikningsanslaget.

I innevarande års statsverksproposition föreslås under nionde huvudtiteln, att riksdagen måtte för år 1917 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett belopp av 1,500,000 kronor att under benämning »norrländska avdikningsanslaget» användas till understödjande, medels statsbidrag utan återbetalningsskyldighet, av myrutedikningar och vattenavtappningar inom Norrland och Dalarna.

I motiveringen för anslagets beviljande erinras om 1914 års riksdagsbeslut att höja anslaget för år 1915 till 1,900,000 kronor, vilket beslut kom till stånd på grund av det påvisade förhållandet, att under årens lopp småningom samlat sig en högst betydande balans av ansökningar, som icke kunnat tillgodoses förrän först efter flera års förlopp. I sin skrivelse av den 9 oktober 1915 (se sid. 77 i »bihang till statsverkspropositionen» nionde huvudtiteln) konstaterar nu lantbruksstyrelsen, att man kan beräkna, att vid 1915 års slut torde komma att inneligga hos styrelsen ansökningar om bidrag från anslaget till företag med tillsammans en uppskattad kostnadssumma av i runt tal 5,800,000 kronor. Man kan inför dessa beräkningar våga påstå, att förhållandena med avseende på balansen av ansökningar *nu* icke synnerligen mycket skiljer sig från saken vid den tidpunkt, då 1914 års riksdag beslöt höja anslaget till 1,900,000 kronor för år 1915 för bortarbetandet av den uppkomna balansen. Lantbruksstyrelsen synes också ha ungefärligen denna syn på frågan, då den i

ovannämnda skrivelse anser, att anslaget för år 1917 borde upptagas till minst lika stort belopp som för år 1915, d. v. s. 1,900,000 kronor, »för att i önskvärd mån kunna minska lantbruksstyrelsens ineliggande balans å oavgjorda anslagsansökningar och påskynda anslagssummornas beviljande». Emellertid anser sig dock lantbruksstyrelsen »med hänsyn till de under närvarande tid rådande förhållanden» böra föreslå, att anslaget ställes till endast 1,500,000 kronor, vilket belopp är det, som av Kungt Maj:t föreslås inför riksdagen.

För vår del anse vi emellertid — i motsats² mot lantbruksstyrelsen — att hänsynen just till de under *närvarande* tid rådande förhållanden borde i alldeles särskilt hög grad motivera begärandet av den högre av de bägge summor, som här ovan ifrågasatts. Just den *nuvarande* tiden med dess knappa livsmedelstillgång och dess höga livsmedelspris, med dess erfarenheter om betydelsen av en ökning av den odlade arealen inom ett land under kris- och krigstider (en erfarenhet som tagit speciellt uttryck i jordbruksministrernas uppmaning till landets jordbrukare till ökad odling, omnämnd i regeringens »Blå bok» sid. 136) en sådan tid, tro vi, är särskilt ägnad mana till utökning av sådana anslag, som kunna föra med sig ökad odling och ökade kvantiteter framproducerade livsmedel. Vi förbise härvidlag ej, att man kan göra den invändningen, att ansläendet av medel till detta ändamål kan komma att visa sina verkningar i form av ökad odlad areal och ökad produktion först vid den tidpunkt, då man bör kunna antaga att kriget upphört. Vår uppfattning är emellertid den, att man kan ha all anledning förmoda, att livsmedelsfrågan även under en tid framåt *efter* kriget kommer att vara en fråga, som måste ägnas stor uppmärksamhet. Särskilt bör betonas, eftersom norrländska avdikningsanslaget avser att utöka den odlade arealen inom Norrland, att den pågående ökningen av industriarbetarebefolkningen m. fl. grupper, som äger rum inom gruv- och sågverks- samt stations- och andra större samhällen och städer inom de nordligare delarna av vårt land, kräver en allt större tillförsel av livsmedel, vilken tillförsel numera och kanske även under en tid framåt ej ens till någon del kan ske från Finland, som delvis varit fallet under en gången tid, utan väl måste delvis dirigeras upp till konsumtionsorten från långt avlägsna bygder, vilket medför nationalekonomiska förluster i form av dryga fraktutgifter m. m. En ändring i detta förhållande, syftande till framproducerande i allt större utsträckning av Norrlands livsmedelsbehov inom Norrland, måste med den utveckling, som livsmedelsavsättningsfrågan nu tagit i södra och mellersta delarna av landet, verka välgörande för hela landets

livsmedelsmarknad och åstadkomma en lättnad vid lösandet av livsmedelsproblemet i sin helhet för Sverige.

I detta sammanhang bör även påpekas, att norrländska avdikningsanslaget omfattas med ett särdeles stort intresse inom större delar av de trakter, för vilka anslaget är avsett. Den beräknade kostnadssumman å de företag för vilka ansökan om anslag föreligger, giver härom en antydning. Här gäller det också tillgodoseendet av en livsmedelsproduktion, vars produkter i huvudsak stanna inom landet och komma landets egna innevånare till nytta. Under sådana förhållanden anse vi det vara en billig begäran, att anslaget i fråga åter bringas upp till den storlek, 1,900,000 kronor, vari det förut varit uppe.

För vår del hålla vi före, att det måste vara — speciellt i *dessa* tider — ett nationalekonomiskt sett oriktigt betraktelsesätt att låta den lämpliga storleken av ett sådant anslag som detta få bestämmas av hänsynen till att höjandet av anslaget medför någon liten ökning av anslaget till arbetskrafter inom det ämbetsverk, där utdikningsplanerna m. m. granskas. Då emellertid en sådan hänsyn i någon mån synes vara orsaken till Kungl. Maj:ts nedprutning av anslaget, våga vi antaga, att jordbruksutskottet ej skall finna sig förhindrat föreslå någon ökning i anslaget till arbetskrafter inom lantbruksstyrelsen, om det kan styrkas, att fog härför finnes vid en eventuell utökning av anslaget till den summa, som av oss föreslagits.

Med anledning av vad vi här anfört, vilja vi alltså hemställa,

dels att riksdagen måtte medgiva, att vad som vid 1916 års utgång må återstå oanvänt av det under benämningen »norrländska avdikningsanslaget» för år 1916 anvisade anslag till understödjande medels statsbidrag utan återbetalningsskyldighet av myrutdikningar och vattenavtappningar inom Norrland och Dalarne, vare sig ändamålet med arbetsföretaget är uppodling av till åker eller äng lämplig jord eller minskning av frostländighet för närliggande bygd, må av Kungl. Maj:t under år 1917 användas för samma ändamål;

dels ock att riksdagen måtte å extra stat för sistnämnda år ställa till förfogande under enahanda benämning och för samma ändamål ett belopp av kronor 1,900,000,

med iakttagande att av samtliga sålunda för år 1917 tillgängliga medel sökande från Gävleborgs län och Dalarne skola äga företrädesrätt att erhålla bidrag till högst 100,000 kronor.

Stockholm den 26 januari 1916.

Gustav Rosén.

Paul Hellström.
